De prevalentie van ondervoeding bij Europese ouderen thuis en in woonzorgcentra tijdens de COVID-19-pandemie: een systematische review en meta-analyse

Haio: DE CLEENE Maud , U.A.
Promotor: SCHOENMAKERS Birgitte , KUL
Praktijkopleider: DE LOECKER Yves , PEXSTERS Anne , PIETERS Els

Context: Ondanks de groeiende aandacht voor ondervoeding blijft dit probleem bij ouderen wereldwijd onderschat en onderbehandeld. De etiologie van ondervoeding bij ouderen is complex en multifactorieel, vaak resulterend in een vicieuze cirkel die moeilijk te doorbreken is. Van 11 maart 2020 tot 5 mei 2023 werd de wereldbevolking geconfronteerd met de COVID-19-pandemie. Ouderen waren de zwaarst getroffen groep, met hoge aantallen ziekenhuisopnames, ongunstige uitkomsten en verhoogde mortaliteit. In het licht van deze pandemie is een herziening van de huidige kennis over prevalentiecijfers van ondervoeding bij ouderen noodzakelijk.

Onderzoeksvraag: Wat is de prevalentie van ondervoeding bij Europese ouderen woonachtig thuis en in woonzorgcentra tijdens de COVID-19-pandemie?

Methode: Een systematische zoekopdracht werd uitgevoerd in vijf bibliografische databanken. De geïncludeerde studies richtten zich op ouderen van ? 65 jaar, woonachtig thuis of in een woonzorgcentrum in Europa, waarbij (het risico op) ondervoeding werd vastgesteld met een gevalideerd screenings- of beoordelingsinstrument voor malnutritie en waarbij de dataverzameling plaatsvond tijdens de COVID-19-pandemie (11 maart 2020 tot 5 mei 2023). Gegevens over de prevalentie van hoog en matig risico op ondervoeding per screeningsinstrument werden geëxtraheerd. Een gepoolde analyse van het ondervoedingsrisico werd uitgevoerd met behulp van een random-effects model.

Resultaten: Van de 2006 geïdentificeerde artikels werden 6 studies uit 5 verschillende landen geselecteerd voor data-extractie (n = 2305 deelnemers), waarvan 2 studies plaatsvonden in de thuissetting (n = 1281) en 4 in woonzorgcentra (n = 1024). De gepoolde prevalentie van een hoog risico op ondervoeding bedroeg 18% (95% CI: 7-29%) bij ouderen voor beide zorgsettings samen, met 7% (95% CI: 4-10%) voor de thuiswonende populatie en een risico driemaal zo hoog, namelijk 24% (95% CI: 0-48%), voor ouderen in woonzorgcentra. De prevalentie voor de gecombineerde categorie met matig en hoog risico op ondervoeding bedroeg 45% voor beide populaties samen (95% CI: 0-90%), met 25% (95% CI: 8-58%) voor de thuiswonende ouderen en een verdubbeling hiervan, namelijk 55% (95% CI: 15-94%), voor degenen in woonzorgcentra. Bijkomende subgroepanalyses toonden aan dat de prevalentie van een hoog ondervoedingsrisico significant hoger was bij personen > 85 jaar ($p < 0,0001$) en in studies met meer dan 70% vrouwelijke deelnemers ($p < 0,0001$).

Conclusie: De prevalentie van (risico op) ondervoeding in Europa tijdens de COVID-19-pandemie verschilde per zorgsetting, waarbij ouderen in woonzorgcentra een hogere prevalentie vertoonden dan thuiswonende ouderen. Daarnaast werd (het risico op) ondervoeding geassocieerd met een hogere leeftijd en het vrouwelijke geslacht. De prevalentie nam met iets meer dan het dubbele toe wanneer de hoogrisicogroep werd gecombineerd met de matig risicogroep. Deze bevindingen onderstrepen de noodzaak van routinematige screening en gerichte interventies voor deze kwetsbare populatie.